

KULTURNET • Literatura

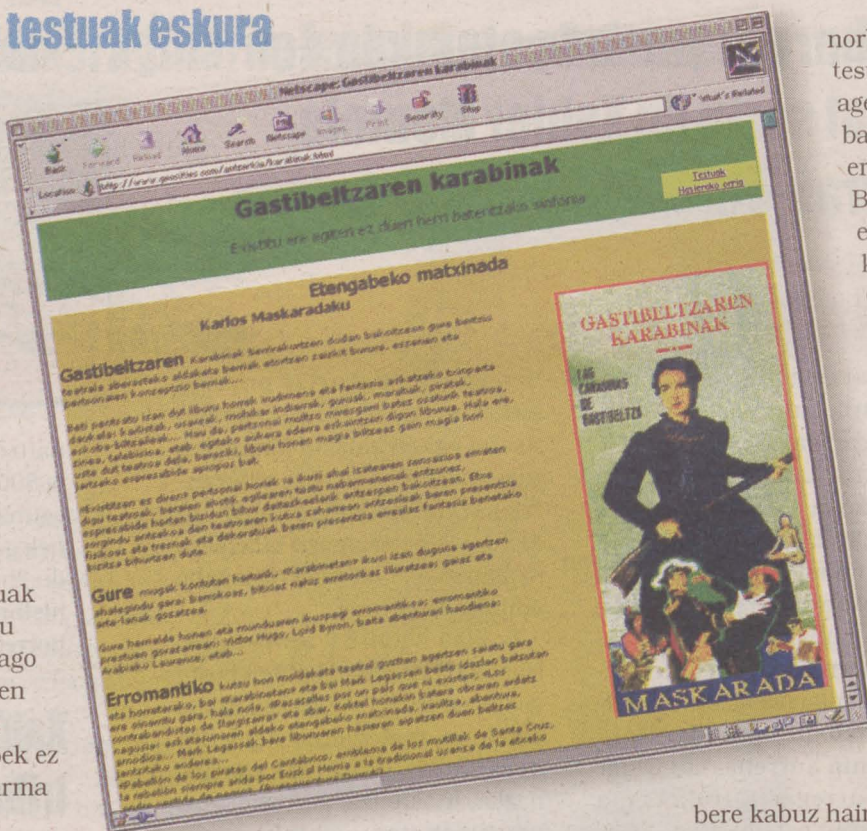
## Euskal liburuak online

Hainbat euskal idazleren testuak eskura daitezke sarean

Jabi Zabala

GURE HILABETEROKO txoko honetan aipatu dugu jada liburu denda eta liburutegi birtualak badirela eta laguntza ederra emango digutela batzuek zein besteez liburuak erosteko zein aurkitzeko. Baina liburuak eurak ere badira formatu digitalean, gero eta gehiago gainera. Edizio digitalaren faltak ere bistan ditugu: liburu denda telematikoez dutela betiko denden xarma hori, eta liburu bat irakurgaitza dela pantaila aurrean. Ezin dugu ordenagailua hondartzara, egongelara, ohera edo komunera eraman, eta horrek puntu asko kentzen dizkio

liburuen edizio digitalari. Hala ere, abantailak badituzte edizio digitalek testuak lan bat egiteko erabili nahi baditugu. Liburuko pasarteak kopia eta itsats ditzakegu gure lanean, ezer makinaz jo barik. Hitz edo izen bat aurkitzeko lana ere ordenagailuak egingo digu hala eskatuz gero. Baina patxadaz irakurtzeko diren liburuak ere —eleberriak eta— sarean argitaratzen eta saltzen hasi dira. Horren erakusgarri da Espainiako Manuscritos.com, lehendabiziko argitaletxe digitala. Adibiderik ezagunena, baina, Stephen King-ena izan da, *Riding the bullet* bere azken eleberria sarean bakarrik argitaratu baitzuen duela hilabete batzuk. Kopia egitea galarazten zuen babes kriptografiko bat zuen liburuak, eta programa berezi baten bidez soilik ikuska zitekeen. Handik gutxira



norbaitek kodea crackeatu eta testua hainbat lekutan doan agertzen hasi bazen ere, badirudi lagun dezentek erosi ziotela eleberria. Baina egile eskubiderik eskatzen ez duten liburuak klasikoak ditugu. Horretan Gutenberg proiektua eta Cervantes aitzindariak izan dira, eta gurean aldiz ezer gutxi, oraintsu arte behintzat. Internauta batzuek salatu dute Euskaltzaindiak, euskal klasikoak digitalizatuta eduki arren, ez dituela edonoren esku jarri nahi. Eta, gauzak horrela, bada etsitzen ez duen euskal internautaren bat. Esaterako, Paideiako

Josu Lavin. Gizonak

bere kabuz hainbat liburu digitalizatzeko

lana hartu du.

PAIDEIA 99 Euskal Literatura Computerizatua goiburua zuen CD-ROMa argitaratu ondoren, eduki horiek sarean eskegitzeko erabakia hartu zuen Lavinek. Gordailua izeneko txokoan aurki ditzakegu Etxepareren *Linguae Vasconum Primitiae* lanetik Lauaxetaren olerkietaraino doan klasikoaren izen mordoak: Leizarraga, Oihenart, Etxepare, Axular, Elizanburu eta beste asko. Ez da hor gelditu internauta euskaldun honen ahalegina, berak 60.000 hitzeko zerrenda izugarria ere ipini baitu bertan eskuratzeko moduan.

Baina beste batzuk ere badira. Antzerki testuak sarean eskegi ditu Mikel Martinezek, Maskarada taldeko aktoreak. Bere taldeak antzeztutakoak jartzeaz gain, besteenak ere biltzeko deia egina du, antzezle zein ikasleen esku jartzeko asmoz. Orain arte sorta ederra bildu du, eta denak euskaraz: Aristofanes zein Dario Fo, Nemesio Etxaniz zein Sarrionandia. Gehitutako azkena *Harrizko Aresti* hau izan da, baina ekarpenetarako deiak zabalik jarraitzen du.

Beste helbide batzuetan ere aurki daitezke testu batzuk. Mogelen *Peru Abarka* Eibarnauten Materixala atalean jarri dute; modernoagoak izango dira Susa argitaletxeak eskainiko dizkigunak, *Bazka* aldizkariaren online bertsioarekin batera. Marginalia webgunean tarteka aldatzen diren itzulpen batzuk jaisteko aukera dago.

### HELBIDE INTERESGARRIAK:

Manuscritos argitaletxea

■ [www.manuscritos.com](http://www.manuscritos.com)

Stephen King

■ [www.stephenking.com](http://www.stephenking.com)

Klasikoak HTML formatuan

■ <http://www.vc.ehu.es/gordailua/>

Euskal classicoak online

(Word artxiboak)

■ [www.uninfo.com](http://www.uninfo.com) (izena: josulavin; gako: paideia)

Antzerki testuak

■ [www.geocities.com/antzerkia](http://www.geocities.com/antzerkia)

Susa

■ <http://www.susa-literatura.com>

Materixala

■ [www.eibar.org/materixala](http://www.eibar.org/materixala)

Marginalia

■ [www.euskalnet.net/xgalarreta/](http://www.euskalnet.net/xgalarreta/)

### ZAZPI BEGIKO •

#### kolpean

• Atzo bete ziren hamabost urte Sarrik kartzela utzi zuela. Geroztik bidali ditu liburu itxurako bere gutunak. Bere *ondasun guzia* ekarri zuen iaz. Orain *Napartheid*-ek Sarri jarri du bere komikien protagonista. Aurki, berriz, iurretarraren lehen eleberria izango dugu esku artean.

ZENBAT DIRA euskarari ematen zaizkion diru publikoak? Eta zenbat frantsesari edo gaztelaniari? Zein kopuruz subentzionatzen da euskalgintza? Zenbatez gaztelaniagintza edo frantsesgintza? Edota horiek ez dute diru publikorik baliatzen, unibertsitatea hobetu, literatura sustatu, antzerkia bultzatu eta zinema garatzeko?

Euskarazko antzezlan bat subentzionatzen den aldiro pentsatzen dugu euskararen aldeko diskriminazio positiboa

### Erdararen diruak

egiten ari garela, eta euskararen normal-kuntzaren izenean ordaindu beharreko bidesaria dela esanez justifikatu behar izaten du bere burua administrazioak. Baina gaztelaniatzako antzerkia ez al da subentzionatzen? Euskarazkoa laguntza da, lehentasunezko tratua. Gaztelaniatzakoa, berriz, berez zor zaion dirua. Inork ez ditu zalantzan jartzen euskara ez den besteri emandako subentzioak, baina alderantzizkoa sarri gertatzen da.

Eta behin aldeak ateratzen hasita, tar-

tea nabarmena izan ohi da ia beti. Har ditzagun adibide-tzat Eusko Jaurlaritzak an-

tzerkirako aurreikusi dituen diru laguntzak: guztira 70 milioi banatuko ditu; horietatik 10 euskarazko lanentzako, eta gainontzeko 60ak gaztelaniatzako antzerkiarentzat izango dira, hori bai, euskara kontuan hartuko dela diote. Gaztelaniak laguntzen hamarretik zortzi eta erdi bereganatuko ditu eta euskarak bat eta erdi, alegia. Gaztelaniaren diruak dira nagusi, beste behin. Baina hori ez da gaztelaniagintza. Hori ez da lehentasunezko tratua.

Lorea Agirre